

İLK
Kitap
yayınevi

Kuyis
Melek Mirhat

Tilki Kitap©

www.tilkikitap.com

kitap@matbumedya.com

0850 304 22 03

Yayıncı Sertifika No 28740

Genel Müdür: Emrah Çelik

Yayın Yönetmeni: Sinan Kocaman

Editör: Esra Nur Yıldırım

Son Okuma: Alev Sevgi

Sayfa Tasarım: Efe Bozkurt

Kapak Tasarım: Efe Bozkurt

Kitappad
.com

Kitaplobi
.com

Kitapşeyleri
.com

1. Basım, İstanbul, Mart 2025

ISBN: 978-625-6130-61-6

Tilki Kitap Matbaa / İstanbul

Matbaa Sertifika No: 48138

Eserin tüm telif hakları yazara aittir. Yazar, bu baskı için basım-satış-dağıtım-tanıtım haklarını Tilki Kitap'a devretmiştir. Yazar, eserin kapak dahil içeriğindeki tüm materyallerin (metin, görsel öge, tablo...) yasal ve fikri sorumluluğunu kabul etmiştir. Tilki Kitap'ın kurumsal görüşü olmayabilir.

KUYİS

Melek Mirhat

ÖN SÖZ

Bu kitaba başlamadan önce aynanın önüne geçip kendinize ne kadar haksızlık ettiğinizi dile getirin. Aynanın gözlerine baka baka her şeyi halledebileceğinizi haykırın ve lütfen aynada gördüğünüz gerçek size veya kendinize dürüst davranın.

Söze nasıl başlayacağımı bilmiyorum size anlatacaklarım canımı yaksa da ben haykıramamışken, haykırmasını istediğim insanlar için bunu yapmam gerektiğini düşünüyorum. Kitabın adını “Kuyis” koymamdaki sebep buydu. “Haykırış” ve “Çılgılık” anlamına gelen bu kelime, yalnızca bir dildeki anlamıyla sınırlı kalmaz; aynı zamanda, zaman içinde unutulmuş ya da bastırılmış, içimizde sakladığımız tüm acıların ve sırların yankısını da içinde barındırır. Kuyis, bir anlamda geçmişin karanlık köşelerine, görmezden gelinen ya da görmemezlikten gelinen olaylara dair bir başkaldırıdır. Birçok gizli kalan yaşamışlıkların üstündeki perdeyi aralıyor, her bir sayfasında bu bastırılmış duygulara dokunuyor.

Kuyis, sadece bir kelime değil, aynı zamanda bir çağrıdır. Her ne kadar sessizliğe gömülmüş olsa da, bizleri uyanmaya ve acılarımızla yüzleşmeye davet eder. Kitabın her bölümü, farklı bir zaman diliminde yaşanan travmaların, kayıpların ve ihanetlerin haykırışı gibi. Okur, bu kelimenin peşinden sürüklendikçe, aslında kendi iç yolculuğunu da yapmaya başlar. Geçmişin haykırışlarını duymak, bazen acı verici olabilir ama aynı zamanda bir özgürleşme, bir arınma anlamına da gelir.

Her bir kelime, her bir cümle, içsel dünyamızda beliren o sessiz çılgınlıkları dışa vurmanın bir yolu gibidir. Belki de bu yüz-

den, “Kuyis” yalnızca bir kitap adı olmanın ötesinde, toplumsal belleğimizin bir simgesi haline gelir. Anlatılmak istenenler, bazen yalnızca kelimelerle değil, içsel bir rezonansla da ortaya çıkar. Her haykırış, bir sesin yükselmesi değil; aynı zamanda geçmişin ardında saklı kalan her şeyin gün yüzüne çıkmasının başlangıcıdır.

HAYKIR, HAYKIRA BİLECEĞİN KADAR!

Ben Berina. Küçük bir köyde küçük bir dünyada açmıştım gözlerimi dünyaya zor ve katı kuralları olan bu ailede kızlara hiçbir şekilde değer verilmezdi ve ben daha 18 yaşında iken hayatımın en güzel yıllarında kendi hayatımın bana oynadığı oyunu çözmeye çalışıyordum. Yaptığım her davranışın hesabını vermem gereken birileri hep vardı hayatımda. Benim dünyamda annem ve kız kardeşim vardı. Babam ve ailesinden nefret ediyordum özellikle de amcalarımdan yaşadığım bu köy benim için cehennem den farksızdı. Kızların mahkûm yaşadığı bu dünyayı değiştirmeyi hayal ederek kendimi teselli ediyordum ama hayatın beni nereye sürükleyeceğinden habersiz okumanın kötülüğü ile büyütülüyor hiçbir şekilde danışılmadan hayatımıza yön verilmesine boyun eğiyorduk.

Bir kız çocuğu istemediği bir hayata boyun eğmeye mahkûm mudur ki?

“Baba, babam” diyemem, buna kalbimin en ücra köşesi dahi katlanamaz hayatta. O kelime, dilimden dökülmek yerine, yüreğimin derinliklerinde, bir yara gibi açılır. “Babam” diye gezen o kızlar, sizler şanslı değilsiniz, bizler şansız kızlarız. Çünkü bazen, bir babanın sevgisi, sadece biyolojik bir bağdan ibaret kalmaz; o, bir güven, bir sığınak, bir hayatın

anlamıdır. Oysa biz, bu kelimenin anlamını bir türlü içimize sindiremiyoruz.

Duyduğumda, dilimde acı bir yutkunma, içimde kocaman bir boşluk olur. “Baba” demek, bir huzur aramak demektir, fakat ben o huzuru asla bulamadım. O kelime, benim için bir utanç, bir kayıp, bir yokluk. Babam demek, birçok şeyin anımsanması demek; belki de geçmişin, zamanın ve sevgisizliğin. O kızlar, belki de her “babam” dediklerinde, bir güven duygusu hissediyorlardır. Oysa ben, her “baba” kelimesini duyduğumda içimde bir korku hissediyorum; çünkü bir baba, çoğu zaman bir koruyucu değil, aksine bir yabancı gibi hissedildi. O yüzden, “baba” demek, bana her zaman biraz fazla ağır gelir, fazla uzak.

Babam ben daha üç yaşındayken annesini öldürmüştü. Nasıl öldürdüğü hakkında kimse bana bir şey söylemese de ben buna inanmak istemiyordum. Eşine karşı bu kadar vefalı bir adam nasıl olurdu da annesinin canına kıyardı, bir insanın canını almak bu kadar basit olamazdı değil mi? Neden bu kadar karara biliyordu insan babam hep amcamın sözünü dinler onun sözünü kendine sorumluluk bilir, o ne derse onu yapardı. Neden kendini bu kadar yok saya biliyordu anlayamıyordum, düğümünü çözmek gereken bir hayat vardı.

Neyi nasıl yanlış yapıyorduk da bu kadar kararmıştık?

Amca... Güya baba yarısı dimi ama öyle olmuyor maalesef asıl insanı insanın bedeninde yok eden o akraba bağı babanın kardeşi benim amca bile demek ismini bile söylemek istemediğim bu adam benim celladımdı. Ben öyle zannediyordum. Kibir, küstahlık, emrivaki, üstün görme, ahlaksızlık, yobazlık, bütün kötü tabirlerin vücut bulmuş hali olan o adam benim

hayatımı cehenneme çevirmeye yemin etmiş gibi geliyordu bana. Ölssem de bunu unutma ki senin gibi bir adam asla mutlu olamayacak, ben ölssem de kendim için öleceğim korkmuyorum ben kendimle savaşıyacak kadar güçlü bir kıyım.

İnsanlar kötü olabilir ama bizler kötüleşmedikçe bahçelerimiz solmayacaktır.

Annem, canım, her şeyim... neden babam gibi biri ile evlenip kendine hakaret etmişti? bilmiyorum tek bildiğim içinin güzelliği sayesinde birazda olsa beni mutlu etmesi ama mutlu luğun büyüğü kısa sürüyor biliyorsunuz.

Kardeşim benden 8 yaş küçük kız kardeşim o bu dünyaya ben yalnız kalmayayım diye gönderilmiş bir mucize. Sevginin yaşadığı tek yer kişinin kalbinin içinmiş!

Bir sabah her zaman yaptığım klasik işleri yaparken babamın ağlama sesi ile babamın bulunduğu odaya yönelecekken annem beni kolumdan tutarak odama gitmem gerektiğini tek kelime bile etmeden sözünü dinlememi istedi. Ben ise anneme karşı gelmek istemediğimden odama gitmek için ilerlerken babamın neden ağladığını merak ediyordum. İlk defa babamın ağladığına şahit olmuşum demek ki kötü kalpli insanlarda ağlayabiliyor mu ya da şu yaşamamız için önemli olan kalp sen ne güzel bir şeydin. Kötü bir insanı nasıl yumuşatabiliyordun. Babamı bu şekilde görmek beni sanki üzümüştü. Bu da onu sevdiğimden değil insan olan birinin hissetmesi gereken duygu olsa gerekti. Ben odama geçtim ve kitap okumaya kendimi kaptırışırken içeri hışımla giren kardeşim ile irkilerek ona:

“Neden bu şekilde odaya girdin” diye sorgulayamadan ağladığını fark ettim ve hemen ona yaklaşılarak “ne olduğunu”

sordum. Hem ağlıyor hem de bana ne olduğunu anlatmaya çalışırken ne kadar zorlandığını hissetim ve onu biraz olsun rahatlatmak için sarılarak teselli ediyor bir yandan da ona ne olduğunu sakın bir şekilde anlatmasını istedim. Sanırım işe yaradı ki kollarımın arasından sıyrılarak içini çekerek:

“Babam ölecek mi?” diye söylerken göstermiş olduğu soğuk kanlılık beni çok etkilemişti neden o kadar ağladıktan sonra bu sözleri bu kadar rahat söyleyebiliyorduk ki bu da bir kız çocuğunun da her şeyin farkında olduğunun kanıtıydı artık bir kız çocuğu daha gerçek hayat ile karşı karşıyaydı.

Kardeşime sıkıca sarılarak böyle, “bir şeyin olmadığını, yanlış duyduğunu” söylesem de her şeyin farkında olduğundan emindim. “Peki bunu kimden duydun?” diye sordum bana bunu babamın anneme sarılarak bugün hastaneye gittiğini ve doktorun, “her şeye hazır olmalısınız” demesi ile annemin:

“Sen ölemezsin bizi böyle bu cehennemde bir başımıza bırakamazsın!” diyerek ağlamasını duydum.

“Abla biz şimdi ne yapacağız, ben babam ölürse bu köyde kalmak istemiyorum” demesi ile kardeşime:

“Sen babamın hasta olduğunu biliyor muydun?” diye sormama gerek yoktu herhâlde çünkü bunu bildiğinden emindim ancak bunu bana neden söylememişti ki sonra kardeşime dönerek:

“Babamın hasta olduğunu bana neden söylemediğini sordum” ve aldığım cevap

“Abla sen bunu duymak istiyor olamazdın dimi babama karşı ne kadar soğuk olduğunu hatırlatmama gerek yok herhâlde sen babamla aynı sofraya dahi oturmazsın bunu sana söyledim de koşup babama mı sarılacaktın, sanmam. Sen

ona hep tek gözden baktın sana göre o annesini öldüren abisine itaatkâr bir insan dimi. Ama biraz olsun ona onun baktığı pencereden baksaydın ne demek istediğimi anlayacaksın. Hayata her zaman aynı pencereden bakarsak hep aynı manzarayı görürüz. Bir de başka bir pencereden bakmayı dene lütfen. Yoksa istemeden kendi bedeninde kendini yok edeceksin.”

Bu sözlere şaşırmalı mıydım, on yaşındaki bir çocuk nasıl oluyordu da böyle düşünene biliyordu. Bir an haklı olduğunu kabullenemedim değil ancak babamın annesini öldürdüğüne bende inanmıyordum ama o abisine karşı olan tavrı kadınlar hakkındaki düşüncelerini benimsemesi beni mahvediyordu ve ben okumak istiyordum. Okumaya karşı olan bu insanlardan nasıl olurdu da izin almadan okuya bilirdim ki bir babam “evet” deseydi işte o zaman ben, bende doğacak ve başta insanlık namına sonra ise geleceğimiz için elinden geleni yapacaktım. Ama bunu babama nasıl söyleyecektim. Bir de bunu düşünmeliyim ama babamın neyi olduğunu da merak etmiyor değildim. En kısa sürede babamın hastalığı hakkında annemden bilgi almalıydım. Kardeşime sarıldım:

“Uyu sen olur mu, kardeşim asla unutma sen sen olduğun sürece varsın ablan ne olursa olsun seninle...”

Kaderimizi değiştirmeyebiliriz evet ama kendi ellerimizle de yok edecek değiliz.

Sabah uyanır uyanmaz annemin yanına koşarak gittim annem kahvaltı sofrasını hazırlıyordu.

“Anne dn babam neden aę...” Devam ettirmeden babam içeri girdi. Söyleyeceklerimi söyleyemedi babam, “amcamın akşam herkesi eve beklediğini” söylemesiyle yine o sağma emrivaki cümleleriyle kişileri tehdit ile istediğini yapmalarını söyleyerek boş konuştuğu toplantıya bu yaşıma kadar sadece bir defa katıldım. O da ne konuşulduğunu merak ettiğimden. Yoksa o sağma toplantıya değil katılmak, normal hayatta şu suratlara katlanamazdım. Babam:

“Akşam hazır olun saat tam yedide orda olmalıyız.” dediyle ben:

“Asla senin o ięrenę ailenin o gereksiz toplantısına katılmayacağım biliyorsun dimi annem ve kardeşimde gelmiyor. Sen cehenneme gidebilirsin sana iyi yakılmalar dilerim.”

“Berinaaaaaa! Hemen odana.”

“Anne bundan sonra susmak yok kimse beni susturamaz küçük yaşta evlendirdiğiniz o kız çocukları ezdiğiniz kadınları yok sayamamış ne sanıyorsunuz bu muydu?”

“İnsanlıktan anlayışınıız ha son bir nefes hakkım olsa haykıracağım.”

“Yeter Berina!” diyerek yüzüme yediğim ilk tokat babamdan gelmişti. Buna şaşırılmamıştım elbet bir gün bana bunu yapacağını biliyordum. O bir kadın katiliydi ne de olsa bunu mu yapamayacaktı. Oracıkta yediğim ilk tokatla odama koşarak girdim. Kapıyı kapattım ve bir anlığına dahi olsa babamı merak edip anneme nesi olduğunu soracak olmam benim aptallığım idi.

Saat yedi olmuştu annemler amcamlara gitmişti. Ben ise son ses şarkı açmış odamı topluyordum çünkü bugün yaşadıklarımı unutamam da biraz olsun aklımdan silmek istiyordum. Annemler içeri girdi yanlarında babam yoktu kardeşimin yüzü yine düşüktü.

“Ne oldu ablam sana bir şeyim yaptılar” dedim. Kardeşim:

“Hayır abla artık çok yorulduğum derin uykumdan uyanmak istiyorum gidip uyuyacağım” dedi onun saçına öpücük koyduktan sonra “iyi uykular” diledim müziği kapatıp anneme “ne olduğunu neyi konuştuklarını” sordum annem bana “önce sakın olmam gerektiğini” söyledi, “yoksa söylemeyeceğim!” deyince “sakın kalacağımı” söyleyerek:

“Amcan...”

“Ona amcan deme anne...”

“Tamam o adam kızına koca aday bulmuş yarın nişan hazırlıkları yapacağız”

“Ne, nasıl ya bir kız çocuğu daha mı? Çocuk yaşata evlendirilecek yeter ya, peki kız ne dedi?”

“Babam ne derse o dedi. Ona karşı gelmek ne haddime dedi.”

“Zaten başımıza gelen her şey boyun eğmekten ve istenileni yapmaktan gelmiyor mu istemediği o kadar belli ki yarın

onunla konuşacağım. Ona bunlara katlanmak zorunda olamadığımı haykırabileceğimi söyleyeceğim.” Annem:

“Sakin Berina asla bu duruma karışmıyorsun babanı düşün bizi düşün.”

“Ben mi babamı düşüneneğim öyle mi? O bizi düşünmez iken bunu benden isteme anne artık değiştirmek istiyorum, artık eşit şartlarda eşit koşullarda yaşayan bir toplum istiyorum. Kız çocuklarının okuduğunu görmek istiyorum. İstedikleri ile evlendiklerini görmek istiyorum ve birinin buna dur demesi gerekiyorsa sonunda ölüm olduğunu biliyor olsam da ben haykıramayacağımı bilsem bile onların haykırışını duymak istiyorum. Lütfen beni durdurma olur mu?” Annem:

“Tamam kızım ne yapıyorsan yap, yoruldu arada kalmaktan ben de insanım.”

“Ama lütfen sana zulmedilmesine izin verme annem. Sen yeter ki duanı eksik etme” kapı açıldı ve babam içeri girdi ve yüzü düşüktü. Anneme “odama gidiyorum” diyerek babamın içeri girmesiyle bir, odama geçmek için ayrıldım. Babam anneme döndü:

“Ne yapacağımı bilmiyorum ben nasıl bir günah işledim de bu pislik insanların içinde yaşıyorum. Benim başka hayallerim vardı. Ben sizinle Ankara’da ailemden uzak yaşamak isterken nasıl olmuştu da konu buralara gelmek zorunda kalmıştı. Evet biliyorum kaderimizi değiştiremeye biliriz ama güzelleştirmenin bizlerin elinde olduğu da yoktu. Kızım beni babası olarak görmüyor bana babalık hissini veren canım kızım Berinam bana tanımadığı insana bile gösterdiği kadar sevgi göstermiyor. Bunu nasıl düzelteceğimiz bilmiyorum. Ona ‘Berina’ ismini verirken bile çok düşündüm. O yükseklerde ve cesur

bir kız olacaktı. Evet çok cesur ama bunu niye bana yapıyordu. Birgün gelip bana annemi benim mi öldürdüğümü sormadı o. Sormamışken ben ise anlatsam bile beni anlayacağını sanmıyorum ama ben ona çok güveniyorum size Ankara'da bir ev aldım benim kalbim iyi değil senden istediğim bir gün ölürsem kızlarımla buraları terk et ve onlara okuma fırsatı sun olur mu?" dedi.

Bu sözcükler ağzından çıkarken hep ağlıyor hem de annemden af diliyordu. Annem ise ağlamaktan harap düşmüş babamın dizinde uyuya kalmıştı. Siz hiç korkudan ya da çaresizlikten kendinizi anlık yok etmek için uyudunuz mu? bu tarifi olmayan duygular ile günü bitiren ailem ben ise bunlardan habersiz kardeşim ile odadaydım. Kardeşim resim çizmeyi çok sever çizdiği şey ise gülen bir kelebek... elimden kitabımı bırakıp kardeşime yaklaştım "artık uyumalısın" dedim o ise "tamam" dedi ve yatağına geçti. Ben onun resim defterini kapatacakken çizdiği kelebek resmini görmüştüm. Ömrü kısa bir hayvan bile mutlu olabiliyordu ama ben ona baktığımda ağlıyormuş gibi geliyordu.

Hayata bakış açısı çok önemliydi ancak ben bakmayı beceremiyor, gözümü ışıktan kısıyordum.

Sabah olmuştu kardeşim ile kahvaltıdan sonra okula gitmek için evden çıktık. Kardeşime arkadaşlarıyla gitmesini söyledim ve ben amcamların evine o gereksiz insanın evine gittim. Bunu istemesem de kuzenimle konuşmam gerekiyordu. İçeri girdim kuzenimi sordum amcam bana:

“Ooo Berina sen bize gelir miydin? Yoksa sen de mi evlenmeye karar verip bana koca bul amca demeye geldin? bu arada zaten son senen, senin içinde iyi zengin bir aday bulacağım şüphelenmesin.” dedi.

Bunu derken “onu parçalamak ne iyi olurdu” diye düşündüm. Ama bugün kuzenim için bu lanet evdeydim ses çıkar-mamalıydım, “Size gelmedim kuzenim nerde onunla konuşacağım!” dedim

“İçerde!” dedi yenge denen bozuntu. O köyün en ahlaksız fesat karısıydı böyle kadınlara çok acırdım. Oysa kadın olmak ne kutsaldı. Ne kadar alçalta bilmişti kendini bu duruma düşmek marifet miydi, yani nasıl bir zihniyet bu asıl mesele cinsiyet değildi. Asıl mesele insan olabilmek insan sıfatını hak etmekte.

Kuzenimin olduğu odanın kapısını çalarak:

“Girebilir miyim?” dedim. O ise

“Gel Berina bir sorun mu oldu, hayırdır sen gelir miydin cehennem?” o bile farkındaydı en kötüsü farkında olmasına rağmen sesiz kalabilmesiydi.

“Ben buraya senin bu evlilik için istekli olmadığını bildiğim için geldim. Ne olursun buna boyun eğme yoksa hayatın boyunca pişman olacaksın” dememe karşı:

“Berina sen şu an nasıl bir halde olduğumu anlayamazsın!” demesi ile ağlamaya başlaması bir oldu. Konuşmasına gözyaşları da ortak oldu ve devam etti.

“Biz bunu yapmasak daha kötü olacak ve bunu yapmak zorunda olduğumu hissettiğin an senin yok olduğun andır. Bilirsin hayat var olmayı gerektirdiği gibi yok olmayı da gerektirir ve ben var olmak için yok olmayı kabullenmek zorundaydım...”

“Zorundaydım” kelimesi benim için hiçbir anlam ifade etmezken insanlar neden birilerine bir şeylerin zorundalık olduğunu düşünüyor, sıkı ama ben bu durumları gördükçe dahada kuvvetlenerek haykırışımın kuvvetini hissediyordum. Kuzenime dönüp “haykırırsa onun ile birlikte haykıracağımı” söyledim. Bana verdiği cevap:

“Yapamam Berina sende kendini bu kadar cesur görme o gün gelecek ve sende var olmak için yok olacaksın ama lütfen şu an git. Babamlar seni üzmesin, bunu istemem!” dedi. Ben ise, “yaptığının hata olduğunu” tekrar dile getirerek odadan çıkmış onu gözyaşlarıyla yalnız bırakmıştım. Ben ona acıyı kabullendirememişken bunu ona göz yaşı hissettirerek anlatıyordu evden çıkmaya hazırlanırken amca denen o adamın eşine damadından, “çok para alacaklarını” ve “kızının iyi para ettiğini” söylüyordu. Bunu duyunca kendimi tutamayıp onların bulunduğu odaya gittim ve amcamın yüzüne tükürerek, “ne kadar cani bir adam” olduğunu dile getirdim. O ise ona tü-